

АНДРЕЄВА

Вікторія Геннадіївна
vandreeva1117@gmail.com

УДК 658.14/17

МАТУСОВА

Олена Миколаївна
matusova.yelena@gmail.comІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РІВНЯ
ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ
ЗА СУЧАСНИХ УМОВ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИк.е.н., доцент, Київський
національний торговельно-
економічний університетINTEGRAL ASSESSMENT OF THE
FINANCIAL SECURITY LEVEL OF
ENTERPRISES IN THE MODERN
CONDITIONS OF UKRAINIAN ECONOMY
DEVELOPMENTк.е.н., доцент, Київський
національний торговельно-
економічний університет

Стаття присвячена висвітленню методичного підходу до визначення рівня фінансової безпеки підприємства. Здійснено відбір індикаторів для оцінки фінансової безпеки підприємства у розрізі його окремих складових: фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, рентабельності, ділової активності, інвестиційної привабливості, майнового стану. Розраховані інтегральні показники складових фінансової безпеки та загальний інтегральний показник за основними видами економічної діяльності підприємств України, що дозволило визначити загрози її забезпечення на сучасному етапі розвитку економічних відносин.

* * *

Статья посвящена рассмотрению методического подхода к определению уровня финансовой безопасности предприятия. Осуществлен отбор индикаторов для оценки финансовой безопасности предприятия в разрезе его отдельных составляющих: финансовой устойчивости, ликвидности и платежеспособности, рентабельности, деловой активности, инвестиционной привлекательности, имущественного состояния. Рассчитаны интегральные показатели составляющих финансовой безопасности и общий интегральный показатель по основным видам экономической деятельности предприятий Украины, что позволило определить угрозы ее обеспечения на современном этапе развития экономических отношений.

* * *

The article is related to the necessity of improvement the methodological approaches to determining the level of financial security of an enterprise, the system of indicators which characterize it, as well as the choice of criteria for evaluation. The aim of the paper is to develop the methodology of the integrated assessment of the level of enterprise financial security based on the generalization of existing approaches and taking into account the features of modern development of the economy of Ukraine.

In order to provide a comprehensive assessment of enterprise financial security, the selection of indicators has been carried out to determine the state of its components: financial stability, liquidity and solvency, profitability, business activity, investment attractiveness, assets state. Weighted indexes for each of the indicators of the determined components in the integrated assessment framework of the enterprise financial security are given on the basis of the expert method. It is proved that it is expedient to use the average values of financial security indicators as benchmarking indexes for enterprises of all types of economic activity. The advantage of this rating system is that on the basis of statistical reporting it is possible to calculate all necessary indicators considering the real economic situation in the country and the peculiarities of financial and economic activities of enterprises of various types of such activity.

The method of determining the integral index of financial security of the enterprise is proposed in the article. The estimation of the level of enterprise financial security is based on using six components, in which 19 indicators are defined. The results of the conducted research specify that for estimating the level of financial security of an enterprise the most effective approach is to identify its integral value. Integral indicators of the level of financial security of enterprises for certain types of economic activity were calculated for approbation of the proposed methodology. Average calculated values of indicators of Ukrainian enterprises were used as the reference values of the indicators.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, інтегральна оцінка, майновий стан, рентабельність, ділова активність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, інвестиційна привабливість

Ключевые слова: финансовая безопасность предприятия, интегральная оценка, имущественное состояние, рентабельность, деловая активность, ликвидность, платежеспособность, финансовая устойчивость, инвестиционная привлекательность

Keywords: financial security of an enterprise, integral assessment, assets state, profitability, business activity, liquidity, solvency, financial stability, investment attractiveness

ВСТУП

Сучасні умови господарювання вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності виконання досить складних завдань захисту економічних інтересів підприємства і забезпечення його конкурентоспроможності, стабільного розвитку в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Одним з напрямків,

який дозволяє підприємству забезпечити свою фінансову незалежність і можливість ефективної своєчасної реакції на наслідки дестабілізуючих впливів зовнішніх і внутрішніх економічних і політичних процесів, є управління фінансовою безпекою.

Важливим елементом управління фінансовою безпекою підприємства виступає об'єктивне і своєчасне визначення її рівня. На даний час питанням

оцінки фінансової безпеки підприємства приділяється велика увага як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Це, насамперед, стосується методичних підходів до визначення рівня фінансової безпеки підприємства, системи показників, які її характеризують, а також вибору критеріїв оцінки.

Проблемам визначення рівня фінансової безпеки підприємства присвячено значна кількість наукових праць вчених-економістів: І.О. Бланка, К.С. Горячевої, Ф.І. Євдокимова, М.М. Єрмошенко, Г.В. Козаченко, Ю.Б. Кракоса, Т.Б. Кузенко, Р.С. Папехіна та ін.. Але потребує подальшого дослідження питання визначення складових фінансової безпеки підприємства, її індикаторів та методики інтегральної оцінки.

МЕТА РОБОТИ полягає в удосконаленні методики інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки підприємства на основі узагальнення існуючих підходів та з урахуванням особливостей сучасного розвитку економіки України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, офіційні статистичні дані та ресурси Internet. Розробка методики інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства здійснювалася на основі системного підходу. При проведенні дослідження використовувалися методи логічного узагальнення, групування та порівняння, аналізу та синтезу, метод експертних оцінок.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розгляд сучасних підходів до комплексної оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, наведений в економічній літературі, показав, що існують різні підходи до цього питання, але в цілому їх можна поділити на три групи: як складової економічної безпеки підприємства; на основі визначення інтегрального показника та оцінки загального стану фінансово-господарської діяльності підприємства [1-5].

Однак, слід зазначити, що найбільш прийнятним є індикаторний підхід з визначенням інтегрального показника, що полягає в порівнянні фактичних значень показників фінансової безпеки підприємства з критеріальними (еталонними) значеннями індикаторів її рівня, що дає можливість ґрунтовно підійти до розробки ефективної системи заходів щодо нейтралізації основних загроз фінансової безпеки та дозволить забезпечити підвищення її рівня.

Що стосується визначення набору показників (індикаторів) оцінки фінансової безпеки підприємства, то, як показало проведене дослідження, дане питання залишається актуальним та дискусійним.

Так, І.О. Бланк виділяє наступні групи аналітичних фінансових коефіцієнтів: коефіцієнти оцінки фінансової стійкості підприємства, платоспроможності, оборотності активів, оборотності капіталу [1]. В свою чергу, Біломістна І.І. та Адаховська Л.В. для оцінки рівня фінансової безпеки пропонують застосовувати 18 показників у розрізі п'яти груп, а саме: показники майнового стану, показники ліквідності, показники фінансової незалежності, показники ділової активності, показники рентабельності [2]. Блажевич О.Г. за-

значає, що для оцінки фінансової безпеки підприємства слід використовувати 21 показник. Він виділяє такі групи: показники майнового стану; показники ліквідності; показники фінансової незалежності; показники ділової активності; показники ефективності діяльності [3]. Схожі групи показників пропонують Кракос Ю.Б. та Розгін Р.О.: комплексні показники оцінки ефективності управління, платоспроможності та фінансової стійкості, ділової активності, ринкової вартості, інвестиційної привабливості [4].

Для обґрунтування складу груп показників необхідно відзначити, що стан фінансової безпеки підприємства визначається наступними характеристиками його фінансово-господарської діяльності:

- стабільністю фінансового стану підприємства, яка забезпечується високою часткою власного капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів;
- здатністю підприємства своєчасно і повністю виконувати платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних і інших операцій грошового характеру;
- здатністю підприємства генерувати необхідний прибуток в процесі своєї господарської діяльності, загальною ефективністю використання активів і вкладеного капіталу;
- інтенсивністю використання майна і капіталу підприємства;
- перспективами розвитку та можливостями залучення інвестиційних ресурсів;
- доцільністю та ефективністю вкладення фінансових ресурсів в різні види активів.

З урахуванням вищевикладеного підходу доцільно виділити такі складові фінансової безпеки підприємства як: фінансова стійкість, ліквідність і платоспроможність, рентабельність, ділова активність, інвестиційна привабливість, майновий стан.

Для забезпечення комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства, необхідно здійснити відбір індикаторів для визначення стану її складових, надати індикаторам вагові коефіцієнти та сформулювати методику визначення інтегрального показника фінансової безпеки підприємства. Така методика повинна:

- засновуватися на комплексному підході проведення оцінки: узагальнений показник фінансової безпеки підприємства має складатися із окремих оцінок її складових, які можуть мати різні пріоритети залежно від виду економічної діяльності, етапу життєвого циклу підприємства та розвитку економіки країни в цілому;
- забезпечувати порівнянність показників, які використовуються для побудови інтегральної оцінки;
- високе або низьке значення складової фінансової безпеки не повинно досягатися за рахунок значень окремих індикаторів, що входять до її складу;
- мати шкалу оцінки рівня фінансової безпеки підприємства;
- бути достатньо простою та доступною, базуватися на фінансовій звітності підприємства.

Вихідні показники за складовими фінансової безпеки мають відповідати наступним вимогам: інформативність, найточніше відображення складової фінансової безпеки підприємства; відносна незалежність один від одного; порівнянність у просторі та

часі; відомість алгоритмів розрахунку.

На основі аналізу економічної літератури [1-5] та враховуючи наведені вище вимоги визначимо показники фінансової безпеки підприємства за її окремими

складовими. Вагові коефіцієнти кожного з індикаторів встановлено експертним шляхом з урахуванням їх пріоритетності при оцінці кожної складової фінансової безпеки підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Перелік індикаторів за складовими фінансової безпеки підприємства та їх вагові частки

Індикатори складових фінансової безпеки підприємства (I _i)	Вихідні індикатори за складовими фінансової безпеки підприємства	Вагові частки індикаторів (v _{ij})
Майновий стан (I _{мс})	Коефіцієнт мобільності активів	0,20
	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,35
	Коефіцієнт продуктивності необоротних активів	0,45
Рентабельність діяльності (I _р)	Рентабельність активів	0,2
	Рентабельність власного капіталу	0,35
	Рентабельність операційної діяльності	0,45
Ділова активність (I _{да})	Коефіцієнт оборотності активів	0,20
	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,30
	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,25
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,25
Ліквідність і платоспроможність (I _{лп})	Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,25
	Коефіцієнт покриття	0,50
	Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,25
Фінансова стійкість (I _{фс})	Коефіцієнт автономії	0,50
	Коефіцієнт довгострокової фінансової стійкості	0,10
	Коефіцієнт забезпечення активів власними оборотними коштами	0,40
Інвестиційна привабливість (I _п)	Коефіцієнт співвідношення капітальних інвестицій та необоротних активів	0,20
	Коефіцієнт рентабельності капітальних інвестицій	0,50
	Коефіцієнт продуктивності капітальних інвестицій	0,30

Оцінка кожного з індикаторів фінансової безпеки підприємства, які входять до відповідних її складових, здійснюється на підставі визначення ступеня відхилення фактичного значення від нормативного (еталонного):

$$x_i = \left(\frac{K_i^{\phi}}{K_i^{em}} \right), \quad (1)$$

де x_i – ступінь відхилення фактичного значення і-го індикатора від його нормативного (еталонного) значення;

K_i^{ϕ}, K_i^{em} – відповідно фактичне та нормативне (еталонне) значення і-го індикатора.

На основі розрахунку співвідношення фактичних та еталонних значень індикаторів визначається їх вплив на відповідні складові фінансової безпеки. При цьому доцільно використовувати наступну умову обмеження рівня ступеня відхилення:

$$\begin{cases} 1, \text{ якщо } X > 1 \\ -1, \text{ якщо } X < -1 \\ 0, \text{ якщо } X = 0 \end{cases} \quad (2)$$

Тобто якщо фактичне значення показника, який входить до відповідної складової фінансової безпеки, буде на рівні або більше еталонного значення, ступінь його відхилення приймається на рівні 1, якщо значення є від'ємним та перевищує 1 (за модулем), то його максимальний рівень складає -1. Відповідно, в цілому, ступінь відхилення значення фактичного по-

казника від його еталонного знаходиться в межах від -1 до 1.

Треба зазначити, що перевагою запропонованого підходу є те, що високий рівень складової фінансової безпеки підприємства (максимум одиниця) досягається за умови, якщо вся сукупність її індикаторів знаходиться у межах еталонних значень, а найнижчий рівень складової фінансової безпеки підприємства (максимум -1) можливий за умовою від'ємних фактичних значень всіх фінансових індикаторів.

Аналіз економічної літератури [1-3, 5] вказує на те, що в якості критеріїв, що використовуються в інтегральній оцінці рівня фінансової безпеки, в основному пропонується використовувати теоретично обґрунтовані значення індикаторів, загальноприйнятих у світовій практиці, але в умовах сучасної економічної ситуації в Україні, наявні загальноприйняті теоретичні значення для переважної більшості вітчизняних підприємств є недосяжними у найближчій перспективі, і, в основному, можуть бути використані для узагальненого аналізу, а не як критерій прийняття оперативних управлінських рішень з усунення загроз фінансовій безпеці підприємства. Таким чином, теоретично обґрунтовані порогові значення фінансових індикаторів можуть служити лише «досвідченим зразком» для вироблення власних норм з урахуванням часу і області їх застосування, але не бути справжніми орієнтирами. Крім того, теоретично обґрунтовані порогові значення наводяться по обмеже-

ному колу показників, що унеможливило їх застосування.

Тому виникає потреба в таких еталонних значеннях індикаторів підприємства, які б характеризували його реальну фінансову безпеку на даному етапі розвитку економіки країни з урахуванням впливу різних факторів. За такі еталонні значення, які, на нашу думку, повністю відповідають вищевикладеним вимогам, можна прийняти середні значення показників за видами економічної діяльності. Перевагою даної системи оцінки є те, що на підставі статистичної звітності можна розрахувати всі необхідні значення показників для оцінки фінансової безпеки підприємства з урахуванням реальної економічної ситуації в країні та особливостей здійснення фінансово-господарської діяльності підприємств різних видів економічної діяльності. Такі значення показників характеризують мінімально достатній рівень безпеки, досягнення якого означає перехід підприємства в фінансово небезпечну зону.

Виведення оцінок складових фінансової безпеки підприємства I_{MC} , I_P , I_{DA} , I_{LP} , I_{FC} , I_{IP} через окремі індикатори відбувається за наступною формулою:

$$I_j = \sum_{i=1}^n x_{ij} \times v_{ij}, \quad (3)$$

де I_j – інтегральна оцінка j -тої складової фінансової безпеки підприємства;

x_{ij} – i -тий індикатор j -тої складової фінансової безпеки підприємства;

v_{ij} – ваговий коефіцієнт i -го індикатора в оцінці j -ої складової;

n – кількість індикаторів j -ї складової.

Тоді інтегральну оцінку фінансової безпеки підприємства можна розрахувати за наступною формулою:

$$I_{ФБП} = I_{MC} \times w_{MC} + I_P \times w_P + I_{DA} \times w_{DA} + I_{LP} \times w_{LP} + I_{FC} \times w_{FC} + I_{IP} \times w_{IP}, \quad (4)$$

де $I_{ФБП}$ – інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки підприємства;

I_{MC} , I_P , I_{DA} , I_{LP} , I_{FC} , I_{IP} – інтегральні показники відповідно майнового стану, рентабельності, ділової активності, ліквідності і платоспроможності, фінансової стійкості та інвестиційної привабливості.

w_{MC} , w_P , w_{DA} , w_{LP} , w_{FC} , w_{IP} – вагові коефіцієнти відповідних складових фінансової безпеки підприємства в її інтегральній оцінці.

Визначення вагових коефіцієнтів здійснено експертним шляхом відповідно до впливу, який вони здійснюють на фінансову безпеку підприємства: $w_{MC}=0,12$, $w_P=0,17$, $w_{DA}=0,14$, $w_{LP}=0,20$, $w_{FC}=0,24$, $w_{IP}=0,13$.

Треба відзначити, що вагові частки індикаторів фінансової безпеки можуть відрізнятися залежно від виду економічної діяльності підприємства, а також змінюватися для одного і того ж підприємства на різних етапах його життєвого циклу.

Таким чином, при повній відповідності значень фактичних індикаторів їх еталонним значенням, оцінки окремих складових фінансової безпеки підприємства

(без врахування вагових коефіцієнтів) та інтегральна оцінка її рівня будуть дорівнювати 1, що свідчить про високий рівень фінансової безпеки підприємства. Чим меншим є значення інтегрального показника, тим більше ймовірність втрати фінансової безпеки підприємством.

Для визначення загальних тенденцій розрахуємо показники фінансової безпеки підприємств у розрізі окреслених складових за окремими основними видами економічної діяльності та підприємствами України в цілому (табл. 2).

Таким чином, розраховані значення індикаторів складових фінансової безпеки підприємств за визначеними видами економічної діяльності є еталонними значеннями для встановлення рівня фінансової безпеки окремих підприємств відповідного виду економічної діяльності.

Треба зазначити, якщо середні показники за видами економічної діяльності є від'ємними (що обумовлено збитковістю діяльності, від'ємними значеннями власного капіталу або власного оборотного капіталу), то вони не відповідатимуть умовам фінансово безпечного стану. У таких випадках базою для визначення критеріальних значень можуть виступати мінімальні значення вихідних показників, що рекомендовані в економічній літературі, або позитивні значення показників відповідного виду економічної діяльності за попередні періоди.

Складові фінансової безпеки та інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки підприємства наведено у табл. 3.

Відповідно, найвищий рівень фінансової безпеки має сільське, лісове та рибне господарство – 0,904. Така ситуація обумовлена перевищенням всіх фактичних значень індикаторів над еталонними за наступними складовими: майновий стан, рентабельність, ліквідність та платоспроможність. Але інтегральна оцінка ділової активності має найнижче значення за рахунок низьких значень всіх коефіцієнтів оборотності. Відповідно, найбільш небезпечною загрозою фінансовій безпеці підприємств даного виду економічної діяльності є низька інтенсивність використання майна та капіталу підприємства.

Інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки підприємств промисловості є низькою – 0,396. Серйозною загрозою втрати фінансової безпеки є отримання чистого збитку, що призвело до від'ємного значення інтегрального показника рентабельності (збитковості), що у свою чергу обумовило низьке значення інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки підприємств промисловості в цілому. Нульове значення має інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємства за рахунок від'ємного значення коефіцієнта рентабельності капітальних інвестицій (збитковості). Але треба відзначити, що його від'ємне значення нівелювали високі значення інших показників даної складової. На значні проблеми в забезпеченні фінансової безпеки вказує і низьке значення інтегрального показника фінансової стійкості, що обумовлено, перш за все, від'ємним значенням коефіцієнта забезпечення активів власним оборотним капіталом (тобто всі оборотні активи, а також частина необоротних формується за рахунок позикового капіталу).

Таблиця 2

Значення показників фінансової безпеки підприємств за основними видами економічної діяльності у 2016 р.
[розраховано за даними Державної служби статистики України [6]]

Індикатори складових фінансової безпеки підприємства	Сільське, лісове та рибне господарство	Промисловість	Оптова та роздрібна торгівля	Підприємства України в цілому
<i>Показники майнового стану</i>				
Коефіцієнт мобільності активів	0,86	0,54	0,86	0,58
Коефіцієнт придатності основних засобів	62,70	30,60	60,70	41,90
Коефіцієнт продуктивності необоротних активів	2,09	1,83	10,95	1,52
<i>Показники рентабельності, %</i>				
Рентабельність (збитковість) активів	8,16	-1,12	-0,31	0,32
Рентабельність (збитковість) власного капіталу	27,97	-5,55	13,74	1,19
Рентабельність операційної діяльності	32,40	4,20	15,80	7,40
<i>Показники ділової активності, оборотів</i>				
Коефіцієнт оборотності активів	0,36	0,86	1,58	0,70
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,25	4,29	-70,66	2,60
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,56	2,53	2,98	1,96
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,85	2,00	2,97	2,19
<i>Показники ліквідності і платоспроможності</i>				
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,05	0,69	0,78	0,81
Коефіцієнт покриття	1,19	0,89	1,00	0,99
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	6,35	0,95	1,25	1,52
<i>Показники фінансової стійкості</i>				
Коефіцієнт автономії	0,24	0,19	-0,02	0,24
Коефіцієнт довгострокової фінансової стійкості	0,28	0,39	0,14	0,41
Коефіцієнт забезпечення активів власним оборотним капіталом	0,14	-0,07	-0,73	0,01
<i>Показники інвестиційної привабливості</i>				
Коефіцієнт співвідношення капітальних інвестицій та необоротних активів	0,23	0,09	0,11	0,08
Коефіцієнт рентабельності (збитковості) капітальних інвестицій	2,00	-0,27	-0,19	0,09
Коефіцієнт продуктивності капітальних інвестицій	8,94	20,71	97,50	19,09

Таблиця 3

Розрахунок інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки підприємств за основними видами економічної діяльності у 2016 р.

Найменування показників	Сільське, лісове та рибне господарство	Промисловість	Оптова та роздрібна торгівля	Вагові частки
Інтегральна оцінка майнового стану підприємства (I _{мс})	1	0,893	1	0,12
Інтегральна оцінка рентабельності (збитковості) (I _р)	1	(-0,294)	(-0,093)	0,17
Інтегральна оцінка ділової активності (I _{да})	0,531	0,978	0,4	0,14
Інтегральна оцінка ліквідності і платоспроможності (I _{лп})	1	0,913	0,946	0,24
Інтегральна оцінка фінансової стійкості (I _{фс})	0,958	0,079	(-0,398)	0,20
Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості (I _п)	0,841	0	0	0,13
Інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки підприємства (I _{фбп})	0,904	0,396	0,254	1,00

Найнижчий рівень фінансової безпеки мають підприємства оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 0,254, що обумовлено від’ємним значенням інтегральної оцінки рентабельності (збитковості) діяльності за рахунок

отриманого протягом року чистого збитку та від’ємним значенням інтегральної оцінки фінансової стійкості – за рахунок від’ємного значення власного капіталу, що обумовлено чистими збитками підприємств даного виду економічної діяльності протягом остан-

ніх років, які призвели до «вимивання» власного капіталу (тобто сума непокритих збитків перевищує суму власного капіталу). Особливо високим є від'ємне значення коефіцієнта забезпечення активів власним оборотним капіталом (-0,73).

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження свідчать, що для комплексної оцінки рівня фінансової безпеки підприємства найбільш ефективним є визначення його інтегрального значення. Запропоновано методику інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки підприємства у розрізі шості складових, у складі яких визначено 19 індикаторів. Доведено, що у якості еталонних значень індикаторів, які повністю відповідають вимогам до їх визначення, необхідно використовувати середні значення за видами економічної діяльності. Для апробації запропонованої методики розраховано інтегральні показники рівня фінансової безпеки підприємств за окремими видами економічної діяльності; у якості еталонних значень індикаторів використовувалися розраховані середні значення індикаторів підприємств України в цілому. Подальші дослідження будуть спрямовані на обґрунтування вибору стратегії щодо підвищення рівня фінансової безпеки вітчизняних підприємств з урахуванням виду їх економічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К., 2009. 778 с.
2. Біломістна І.І., Адаховська Л.В. Визначення мінімального рівня фінансової безпеки підприємства. Сталый розвиток економіки. 2015. № 1. С. 61-68.

3. Блажевич О.Г. Финансовая безопасность предприятий: определение минимально необходимого уровня. Научный вестник: Финансы, банки, инвестиции. 2010. № 3 (8). С. 25-31.

4. Кракос Ю.Б., Разгон Р.О. Управление финансовой безопасностью предприятий. Экономика та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2008. №1 (1). С. 86-97.

5. Малик О.В. Показники оцінки фінансової безпеки підприємств: критерії та детермінантні характеристики. Вісник Хмельницького національного університету. 2013. №5, Т. 1. С. 263-268.

6. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

References

1. Blank I.A. Management of enterprise financial security. Kyiv, 2009. 778 p. (in Russian)

2. Bilomistna I.I., Adahovska L.V. Determination of minimum level of financial security of enterprise. Sustainable economy's development. 2015. № 1. pp. 61-68. (in Ukrainian)

3. Blazhevich O.H. Financial security of companies: the definition of the minimum necessary level. Finansy, Banky, Investytsii: Naukovyi visnyk. 2010. № 3 (8). pp. 25-31. (in Russian)

4. Krakos U.B., Razgon R.O. Management of enterprise financial security of enterprises. Ekonomika ta Upravlinnia Pidpryemstvamy Mashinobudivnoi Galuzi: problemy teorii ta praktiki. 2008. № 1(1). pp. 86-97. (in Ukrainian)

5. Maluk O. Indicators of evaluation of financial security of enterprises: criteria and determinant characteristics. Herald of Khmel'nitskii national university. 2013. № 5, vol. 1. pp. 263-268. (in Ukrainian)

6. State Statistic Service of Ukraine. URL: www.ukrstat.gov.ua (in Ukrainian)